

Esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Hämeenkyrön kunta

Hyväksymispäivämäärä X.X.2023
Valmistavan opetuksen lisäopetuksen osalta X.X.2026
Päivitys keltaisella.

Sisällys

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat.....	4
Hämeenkyrössä.....	4
2. Esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma	5
3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	6
3.1. Yleiset tavoitteet ja yhteistyö	6
Hämeenkyrössä.....	6
3.2. Luku -ja kirjoitustaidottomat oppilaat	6
Hämeenkyrössä.....	7
3.3. Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	7
Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.....	7
Oppilaan oma äidinkieli.....	7
Muut kielet.....	8
Hämeenkyrössä.....	8
3.4 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	8
Hämeenkyrössä.....	9
4. Valmistavan opetuksen lisäopetus.....	9
Hämeenkyrössä.....	10
4.1. Oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt.....	10
4.2. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt.....	10
4.3. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet, oppilaiden opiskelun ja oppimisen seuraamisen ja lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt.....	10
5. Toimintakulttuuri.....	11
Hämeenkyrössä.....	11
5.1. Oppimisympäristöt ja työtavat.....	12
Hämeenkyrössä.....	12
5.2. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	12
6. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen.....	13
Hämeenkyrössä.....	14
7. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen tuki.....	14
Hämeenkyrössä.....	14
7.1. Opetuksen eriyttäminen.....	15
7.2. Kodin ja koulun yhteistyö.....	15

Hämeenkyrössä.....	15
7.3. Opiskeluhoito.....	16
Hämeenkyrössä.....	17
7.4. Oppilaanohjaus.....	17
Hämeenkyrössä.....	18
7.5. Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.....	17
Hämeenkyrössä.....	19
8. Oppilaan arviointi	20
Hämeenkyrössä	20
9. Todistukset	20
Hämeenkyrössä.....	20
10. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana	20
11. Lähteet.....	22
12. Liite: Kielitaidon tasojen kuvausasteikko.....	23

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu niille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ja/tai muut valmiudet eivät riitä esi- tai perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta. Opetusta varten ei ole määriteltä valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Perusopetuslain mukaan oppilailla on oikeus työpäivinä opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja ohjaukseen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnilla edistetään kotoutumista, suomen tai ruotsin kielen kehittymistä ja oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Hämeenkyrössä

Hämeenkyrössä opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Peruskouluikäisten valmistavaa opetusta järjestetään valmistavan opetuksen ryhmässä tai vaihtoehtoisesti alakouluikäisten osalta pyritään valmistava opetus järjestämään inklusiivisesti ja tuetusti yleisopetuksen ryhmissä. Esiopetusikäiset maahanmuuttajataustaiset oppilaat opiskelevat tavallisissa esiopetusryhmissä. Valmistava opetus toteutetaan oppilaan henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaisesti. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat, oppilaan ikä ja kehitystaso, oppimistaso ja opiskeluvalmiudet. Opetusta eriytetään oppilaan iän ja opiskeluvalmiuksien mukaan. Maahanmuuttajataustaisen oppilaan opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta tärkeät yhteistyötahot. Erityisen tärkeää on luoda luottamukselliset suhteet kodin ja koulun välille. Ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen järjestämisessä voidaan tarvittaessa tehdä seutukunnallista yhteistyötä. Hämeenkyrön sivistyspalvelut on sopinut Nokian kaupungin sivistyspalveluiden kanssa valmistavan opetuksen yhteistyöstä kolmannelta vuosiluokalta yhdeksänteen vuosiluokkaan, mikäli tarvetta ryhmämuotoiseen opetukseen on. Valmistavan opetuksen lisäopetusta (ns. lisäVALO) tarvittaessa, se puolestaan järjestetään Hämeenkyrön kunnan sivistyspalveluiden toimesta.

2. Esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat esi- ja perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi valtioneuvoston asetuksessa 1435/2001 määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet sekä soveltuvien osin esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Opetushallitus on antanut 26.3.2026 muutosmääräyksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 tarkistamisesta (OPH-467-2026). Opetuksen järjestäjän tulee määräyksen mukaisesti kuvata paikallisessa opetussuunnitelmassa valmistavan opetuksen lisäopetuksen (ns. lisäVALO) järjestämiseen liittyvät keskeiset periaatteet ja käytännöt.

Esi- ja perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla:

- opetuksen tavoitteet ja opetusjärjestelyt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta opiskelun tukena ja erilaiset oppimisympäristöt oppimisen tukena
- **oppilaskotista tukea** tarvitsevien oppilaiden opetus
- yhteistyö perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1329/2014) mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014, 6§) mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Valmistavassa opetuksessa noudatetaan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1. Yleiset tavoitteet ja yhteistyö

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen/ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvien osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita, joten valmistavan opetuksen opettajan ja perusopetuksen opettajien yhteistyö on tärkeää.

Koulun pedagogisissa järjestelyissä ja opetuksessa otetaan huomioon, että oppijat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia ja että oppilaan opetusjärjestelyt suunnitellaan ja opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Hämeenkyrössä

Oppilaalle laadittavassa opinto-ohjelmassa määritellään perusopetuksen oppiaineissa annettava opetus. Myös oppilaan kaksikielisyyteen kasvua pyritään tukemaan mahdollisuuksien mukaan. Valmistavan opetuksen opettaja tekee yhteistyötä perusopetuksen opettajien kanssa oppilaiden integroinnista ja opetuksesta perusopetuksessa. Valmistavan opetuksen oppilaan opetusta eriytetään oppilaan ikä ja opiskeluvalmiudet huomioiden. Opetuksessa keskitytään ensisijaisesti sellaisiin oppisisältöihin, joita oppilas tarvitsee perusopetukseen siirtyessä, esimerkiksi suomen kielen taidon kehittämiseen, suomalaiseen kulttuuriin tutustumiseen ja sosiaalisten taitojen sekä opiskeluvalmiuksien harjoittamiseen. Valmistavan opetuksen oppilaat osallistuvat koulun yhteisiin tapahtumiin ja toimintoihin kielitaidon, vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisten suhteiden edistämiseksi.

3.2. Luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat

Lapsilla ja nuorilla, joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito, painotetaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa näiden taitojen oppimista. Oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asetetaan siten, että oppilaat saavat omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa opetusta. Sisällöt valitaan niin, että ne tukevat arkitilanteista selviytymistä, kotoutumista ja auttavat opiskelijaidentiteetin kehittämisessä. Oman äidinkielen opiskelu edistää oppilaan oppimistaitoja ja vahvistaa kulttuurista identiteettiä. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa

opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa **lisäopetuksessa (ns. lisäVALO, luku 4)**, siirtyä opiskelemaan oman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Hämeenkyrössä

Luku- ja kirjoitustaidottomille oppilaille määritellään heidän opinto-ohjelmassaan tarvittavat eriyttämis- ja tukitoimenpiteet sekä integrointi muihin oppiaineisiin oppilaiden valmiuksien mukaisesti. Opetuksen ensisijaisena tavoitteena on tukea luku- ja kirjoitustaidon kehittymistä. Oppilaan opinto-ohjelmassa huomioidaan oppilaan taito- ja ikätaso sekä valitaan opetettavat sisällöt siten, että ne tukevat oppilaan kotoutumista luokka- ja kouluyhteisöön sekä selviytymistä päivittäisistä arkitilanteista. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaiden edistymistä tuetaan tarpeen mukaan pedagogisin, oppilashuollollisin ja ohjauksellisin tukitoimin. Myös oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

3.3. Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvien osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen ja ruotsin kielen tavoitteet ja sisällöt.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa soveltuvien osin opetushallituksen suositusta maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi (1/011/2001). Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvien osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Mikäli oppilaan kielelliset valmiudet ovat riittävät, valmistavassa opetuksessa opetetaan vieraana kielenä yleensä englantia. Ruotsin kielestä voidaan vapauttaa yksilöllisen harkinnan perusteella, jos oppilaan kokonaistilanne sitä vaatii.

Hämeenkyrössä

Suomen kielen rakenteita ja käsitteistöä opitaan kaikilla oppitunneilla. Valmistavassa opetuksessa pyritään edistämään oppilaan suomen kielen taitojen kehittymistä. Opetuksen tavoitteena on tukea niitä valmiuksia, jotka mahdollistavat oppilaan siirtymisen perusopetukseen. Opetuksessa käytetään monimuotoisia menetelmiä ja suomen kieltä harjoitellaan sekä ohjatuissa ryhmätilanteissa että luonnollisissa viestintätilanteissa. Kaikkia kielen eri osa-alueita pyritään kehittämään tasapainoisesti. Kielitaidon arviointi perustuu jatkuvaan kielen kehityksen seurantaan ja arviointiin. Opetuksen sisällöissä huomioidaan oppilaan oletettu perusopetuksen vuosiluokka sekä eri oppiaineiden keskeinen käsitteistö.

Oppilas voi osallistua oman äidinkielen opetukseen, mikäli oman äidinkielen opetusta järjestetään oppilaan omassa koulunkäytikunnassa tai seutukunnalla. Oppilaalle voidaan järjestää mahdollisuus osallistua oman äidinkielen opetukseen etäopetuksena, mikäli tällaista palvelua kunnan on mahdollista tarjota. Jos oppilas on ilmoittautunut oman äidinkielen opetukseen, siihen on sitouduttava lukuvuosi kerrallaan. Kunta ei osallistu oppilaan oman äidinkielen opetuksen kuljetuskustannuksiin tai -järjestelyihin, vaan ne ovat huoltajan vastuulla.

3.4. Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot ja kulttuuritausta. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kielen ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvien osin perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Omalla äidinkiellellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen jatuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden

tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Hämeenkyrössä

Muiden oppiaineiden opetuksen järjestämisessä huomioidaan oppilaan ikä ja opiskeluvalmiudet sekä taitotaso. Oppiaineiden sisältöjen valintaa ohjaa oppilaan mahdollinen vuosiluokka valmistavan opetuksen jälkeen. Perusopetuksen ryhmässä opiskelu määritellään oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Yläkoulussa on tärkeää jäsentää ilmiöt eri tieteenaloihin liittyviksi kokonaisuuksiksi. Näin oppilaalle muodostuu käsitys eri oppiaineiden luonteenomaisista sisällöistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kunnan muiden toimialueiden ja yhteisöjen palveluja. Oppilaat ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä.

4. Valmistavan opetuksen lisäopetus

Valmistavan opetuksen lisäopetus (ns. lisäVALO) on tarkoitettu oppilaille, jotka tarvitsevat erityisen vahvaa opetuskielen tukea valmistavan opetuksen jälkeen esimerkiksi puutteellisen kielitaidon tai koulutustaan vuoksi. Lisäopetus kestää enintään yhden vuoden, ja sen tavoitteena on vahvistaa oppilaan valmiuksia siirtyä täysipainoisesti perusopetukseen.

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisessa opetussuunnitelmassa:

- valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arvioinnin ja opetukseen ohjaamisen käytännöt
- yhteistyön valmistavan opetuksen ja perusopetuksen välillä
- lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt
- lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet tilanteissa, joissa suunnitelmaa käytetään
- oppilaiden opiskelun ja oppimisen seurannan sekä lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt lukuvuoden aikana.

Hämeenkyrössä

4.1. Oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt

Hämeenkyrön kunnan sivistyspalvelut järjestää mahdollisuuksien mukaan perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta. Koulujen lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan, kuinka lisäopetus (ns. lisäVALO) vuosittain järjestetään.

Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan oppilaalle, joka tarvitsee vielä hyvin vahvaa tukea opetuskielessä. Erityisesti huomioidaan ne oppilaat, joilla on puutteellinen koulunkäynnin historia tai jotka ovat muuttaneet Suomeen alakoulun viimeisillä luokilla tai myöhemmin.

Arvion valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta tekee perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja. Oppilaan opetuskielen ja tiedonalojen kielten hallintaa arvioidaan erilaisin tehtävin ja testein ja seuraamalla oppilaan työskentelyä ja vuorovaikutusta. Apuna käytetään kehittyvän kielitaidon asteikkoa (liite). valmistavan opetuksen opettaja konsultoi tarvittaessa muita oppilasta opettavia opettajia ja tekee suosituksen lisäopetuksesta valmistavan opetuksen opinto-ohjelmaan oppiaineittain. Opinto-ohjelmaan kirjataan myös oppilaan muut tuen tarpeet perusopetuksessa.

4.2. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt

Valmistavan opetuksen opettaja ilmoittaa lisäopetussuosituksesta koulun rehtorille. Lisäopetuksen aloittamisesta keskustellaan oppilaan huoltajan, valmistavan opetuksen opettajan ja koulun erityisopettajan kanssa. Päätöksen valmistavan opetuksen lisäopetuksen aloittamisesta tekee koulun rehtori

4.3. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet, oppilaiden opiskelun ja oppimisen seuraamisen ja lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt

Koulussa nimetään lisäopetuksen vastuupettajaksi luokanopettaja, ryhmänohjaaja tai tehtävään nimetty opettaja, joka avaa oppilaalle Wilmassa valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman. Sen laatimisessa hän voi hyödyntää oppilaan valmistavan opetuksen opinto-ohjelmaan merkittyjä tietoja ja konsultoida valmistavan opetuksen opettajaa. Opettaja vastaa suunnitelman päivittämisestä yhdessä oppilasta opettavien opettajien kanssa valmistavan lisäopetuksen aikana.

Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan muun oppimisen tuen rinnalla. Kaikilla oppitunneilla ovat ensisijaisesti käytössä oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot. Oppilas saa lisäopetusta vain niissä oppiaineissa, joissa hän tarvitsee kielellistä tukea. Tarvittaessa hän saa myös oppilaskohtaisia tukimuotoja.

Oppilaan tarvitsemaa oppimisen tukea tulee arvioida luvun 8 periaatteiden mukaisesti lukuvuoden aikana myös valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Suunnitelmaan kirjataan vuoden aikana oppilaan edistyminen peruskielitaidon kehittämisessä ja eri oppiaineiden tieteenalojen kielenhallinnassa.

Lisäopetusvuoden aikana oppilaan opettajat voivat tehdä joustavasti päätöksen lisäopetuksen päättämisestä kussakin oppiaineessa ja se kirjataan suunnitelmaan. Nivelvaiheen yhteistyökäytännöt kuvataan ohjaussuunnitelmassa.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen päätteeksi arvioidaan yhdessä huoltajan kanssa oppilaan saaman kielellisen ja muun tuen riittävyys ja sen mahdollinen tarve jatkossa. Lisäopetuksen vastuuopettaja, luokanopettaja tai ryhmänohjaaja kirjaa arvion lisäopetuksen suunnitelmaan.

5. Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014.

Hämeenkyrössä

Tuetaan yhteisöllisyyttä ja kannustetaan monen tason yhteistyöhön: oppilaiden kesken, opettajien ja opetusryhmien kesken, nivelvaiheiden välillä, koulujen välillä sekä omassa kunnassa että muualla maailmassa, kodin ja koulun välillä sekä koulun ja ulkopuolisten toimijoiden välillä. Koulun henkilökunta tukee huoltajia kasvatustyössä.

Kodin ja koulun sekä yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö kirjataan erikseen koulun lukuvuosisuunnitelmaan.

Koulujen toimintakulttuurin kehittämistä edistetään esimerkiksi oppilaskuntatoiminnalla. Jokaisella koululla toimii oppilaskunta. Oppilaskuntatoiminnan kautta oppilailla on

mahdollisuus vaikuttaa koulun arkeen ja kouluviihtyvyyteen. Nuorisotoimen kanssa tehdään yhteistyötä monin tavoin sekä kouluilla että koulun ulkopuolella.

Toimintakulttuuria kehitetään myös oppilaiden, huoltajien, opettajien ja koulun muun henkilökunnan sekä oppilashuoltohenkilöstön muodostaman yhteisöllisen oppilashuoltotyöryhmän kautta. Oppilashuoltotyöryhmän tehtävä on toimintakulttuurin kehittämisen edistämisen lisäksi arvioida kehityksen toteutumista.

5.1. Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Hämeenkyrössä

Valmistavan opetuksen aikana osallistutaan aktiivisesti muun kouluyhteisön toimintaan ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä.

5.2. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen

sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laajalaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

6. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole olemassa valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, joten jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma, myös valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet

Opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Hämeenkyrössä

Jokaiselle Hämeenkyrön kunnan valmistavan opetuksen oppilaalle/ opiskelijalle laaditaan oma opinto-ohjelma viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valmistavan opetuksen aloittamisesta. Se laaditaan valmistavan opetuksen opettajan johdolla yhteistyössä opettajien ja huoltajien kanssa. Opinto-ohjelmaan kirjataan edellä esitettyjen perusteissa mainittujen asioiden lisäksi opetusjärjestelyt. Opinto-ohjelmaa varten kartoitetaan oppilaan aiempi koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan/ opiskelijan vahvuudet ja henkilökohtaiset oppimistavoitteet. Näitä tavoitteita tarkistetaan tarpeen mukaan valmistavan opetuksen aikana.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan kaikki valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet ja niiden tuntimäärät sekä kuvaillaan sisällöt. Oppimissuunnitelma toimitetaan valmistavan opetuksen jälkeen vastaanottavaan kouluun sekä arkistoidaan valmistavan opetuksen kouluun.

7. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvien osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Valmistavan opetuksen oppilaat/ opiskelijat kuuluvat perusopetuksen opiskeluhuollon piiriin. Kun perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve opiskelun tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaille annetaan ryhmäkohtaisen tuen lisäksi tarvittaessa oppilashuollollisia tukitoimenpiteitä sekä oppilaskohtaisia tukitoimia.

Hämeenkyrössä

Valmistavan opetuksen aikana oppilaille tarjotaan samoja tuen muotoja kuin perusopetuksen oppilaille. Tukitoimet kirjataan omaan opinto-ohjelmaan. Mahdollinen oppilashuollollisen tuen järjestämisen valmistelu käynnistetään valmistavan opetuksen aikana.

7.1. Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta.

Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta.

Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

7.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Hämeenkyrössä

Valmistavassa opetuksessa aloitetaan säännöllinen kodin / huoltajan roolissa olevan ja koulun yhteistyö, jonka käynnistää valmistavan opetuksen opettaja. Yhteistyössä noudatetaan perusopetuksen käytäntöjä. Tulkkipalveluja käytetään tarvittaessa. Perheet ohjataan

mahdollisen omakielisen tukimateriaalin käyttöön. Valmistavan opetuksen opettaja tekee yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden kanssa.

7.3. Opiskeluhoolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen opiskeluhoollissa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla opiskeluhooltolain edellyttämä koulukohtainen opiskeluhooltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (Määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen opiskeluhooltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Opiskeluhooltoja toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhooltoja. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Opiskeluhooltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista opiskeluhooltoja toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkintapalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoollissa tärkeää. Opiskeluhoolto järjestetään **opetuspalveluiden ja hyvinvointialueen palveluiden** yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Opiskeluhooltoja toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhoollon toimintatavoista ja

palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä **hyvinvointialueen palveluiden** toimintatavoista ja saatavuudesta.

Hämeenkyrössä

Hämeenkyrössä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestämisen periaatteet ja oppilaita samat oikeudet opiskeluhuollon palveluihin kuin Hämeenkyrön esi- ja perusopetuksen opiskeluhuollossa. Myös perusopetukseen valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden opiskeluhuollossa korostuu kaikkien koulun aikuisten yhteistyön merkitys ja dialogi kotien kanssa. Perusopetuksen valmistavan opetuksen opetusryhmässä pyritään luomaan osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiri. Erityistä huomiota kiinnitetään perusopetukseen valmistavassa opetuksessa aloittavien oppilaiden hyvään vastaanottoon luokka- ja kouluyhteisössä silloin kun oppilaat integroituvat perusopetuksen ryhmiin sekä toisaalta sen varmistamiseen että oppilaan turvallisuudentunne säilyy hänen siirtyessään kokonaisuudessaan perusopetukseen.

Opiskeluhuollon palveluista kerrotaan kaikille valmistavassa opetuksessa opiskeleville oppilaille ja heidän huoltajilleen tai edunvalvojilleen oppilaan aloittaessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ja siirryttäessä perusopetukseen. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan ja huoltajien tarpeen mukaan sekä oppilashuollon palveluista tiedotettaessa oppilaille ja huoltajille että yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutettaessa. Huoltajille kerrotaan suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä **hyvinvointialueen palveluiden** toimintatavoista sekä huoltajatapaamisissa että oppilaskohtaisissa keskusteluissa. Myös oppilaille kerrotaan näistä asioista heidän ikänsä ja tarpeensa huomioiden.

7.4. Oppilaanohjaus

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Ohjausta toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Hämeenkyrössä

Oppilaan ohjauksesta vastaavat ensisijaisesti valmistavan opetuksen opettajat. Oppilaalle ja huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja koulun käytännöistä. Oppilaanohjauksessa noudatetaan soveltuvin osin Hämeenkyrön kunnan paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyjä oppilaanohjauksen tavoitteita. Valmistavassa opetuksessa harjoitellaan erityisesti oppimaan oppimisen taitoja sekä sosiaalisia taitoja. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan yksilölliset ohjauksen tarpeet ja tavoitteet.

7.5. Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelunesteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten

keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Hämeenkyrössä

Valmistavan opetuksen kurinpidollisten toimien osalta noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä suunnitelmaa. Valmistavan opetuksen kurinpidollisissa toimissa korostetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tuetaan huoltajien kasvatustyötä uudessa kulttuuriympäristössä.

8. Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeroarvostelua. Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön.

Hämeenkyrössä

Arvioinnin periaatteista, tavoitteista sekä menetelmistä annetaan tieto oman opinto-ohjelman laatimisen yhteydessä sekä oppilaalle että hänen huoltajilleen. Valmistavan opetuksen aikana käydään oppilaan ja huoltajien kanssa arviointikeskustelu väliarvioinnin sijaan. Oppilaan edistymistä arvioidaan sekä oppilaan oman opinto-ohjelman että valmistavan opetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta sekä suomen kielen taito. Edistymisen arvioinnissa käytetään monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sopivia menettelytapoja, kuten esimerkiksi arviointikeskustelua, portfolioarviointia ja itsearviointia.

9. Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus. Todistukseen merkitään opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Hämeenkyrössä

Valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus. Todistukseen merkitään opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Oppilaille ei anneta välitodistusta. Hämeenkyrössä käytetään Tampereen seutukunnan todistusmalleja.

10. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärään mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan

opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksi lukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

11. Lähteet

Perusopetuslaki (628/ 1998)

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/ 2012) 5 §

Perusopetusasetus (852/ 1998) 3 § (363/ 2015)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 30 § (642/ 2010)

Perusopetusasetus (852/ 1998) 2 § (893/ 2010)

Perusopetuslaki (628/ 1998)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/ 1986, muutettu 1329/ 2014) 5 a §

Yhdenvertaisuuslaki (1325/ 2014) 6 §

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 35 a § (1267/ 2013), 36 § (477/ 2003) ja 36 a § (1267/ 2013)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 36 § (477/ 2003) ja 36 a–36 i § (1267/ 2013)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 29 § (1267/ 2013)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 47 a § (1267/ 2013)

Perusopetuslaki (628/ 1998) 38 §

Perusopetuslaki (628/ 1998) 18 §

Perusopetusasetus (852/ 1998) 23 §

Perusopetusasetus (852/ 1998) 23 §

Hämeenkyrön kunnan perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma 2016

Tampereen seutukunnan perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 2022

12. Liite

Kielitaidon tasojen kuvausasteikko